

Saaren kartanon (Mynämäki)
pihalammen reunakiveys.

Kevät 2014.

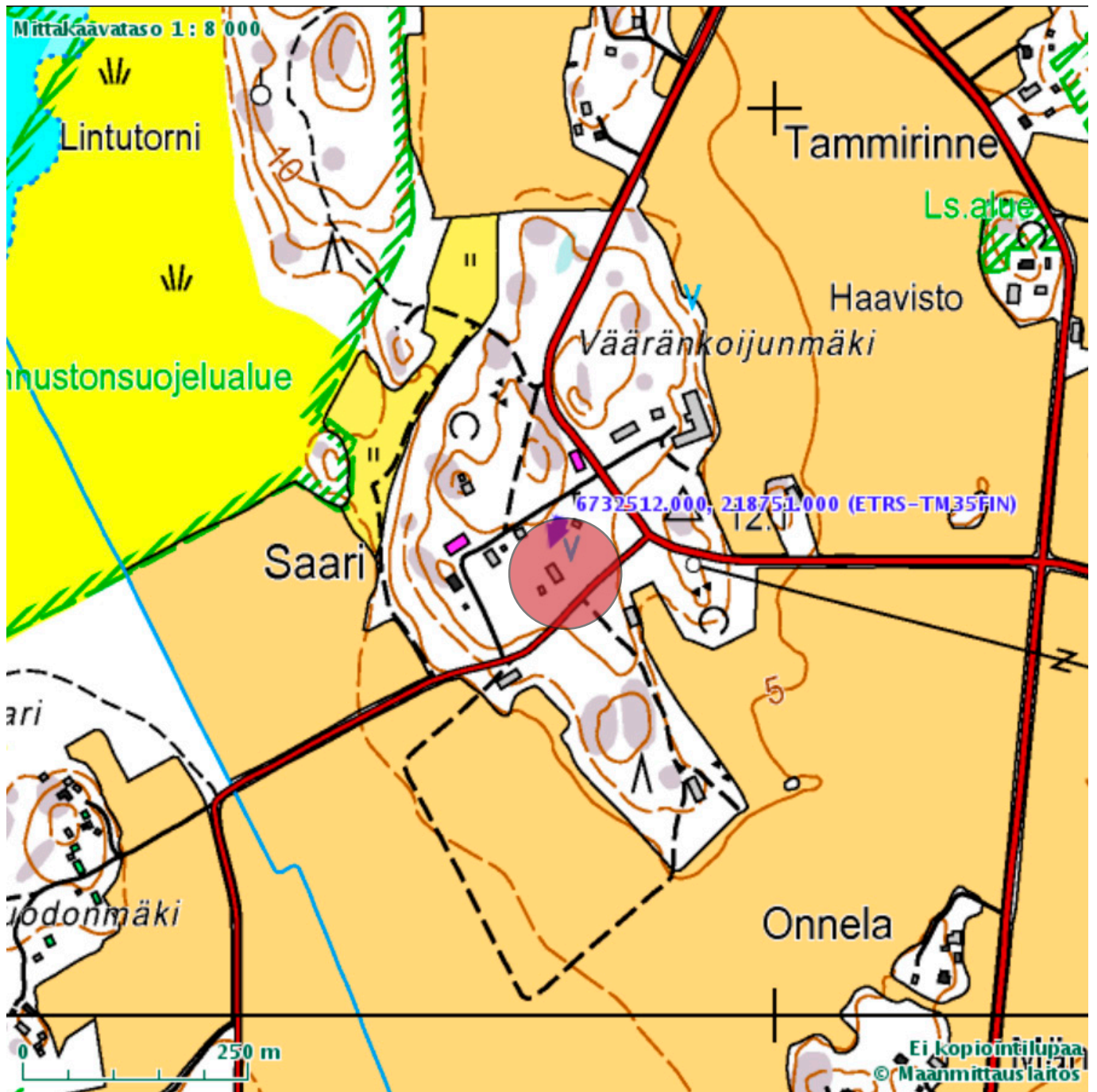
FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

Tiivistelmä

Saaren kartanon alueella tehtiin pihalammen pohjoisrannalle valaisinpylvästä varten kaivanto, jossa yhteydessä valvottiin ja dokumentointiin esiin tullut lammen rannan kivinen reunusrakanne. Rakennetta ei valvontatutkimuksessa saatu ajoitettua.

Saaren kartano. Lammen ranta-alueen tutkimusalue karttaan merkittynä. Karttapohja Maanmittauslaitos 2014.

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi:	Saaren kartano, (1000018618)
Kunta:	Mynämäki
Kohteen laji:	Kartanoalue
Ajoitus:	keskiaika-1900-luku
Peruskartta:	1044 02
ETRS-TM35FIN -tasokoordin:	N= 6732512 ja E= 218751
Tutkimuksen laatu	Arkeologinen valvonta
Tutkimuksen laajuus	Dokumentoitu alue n. 8 neliötä.
Tutkimuslaitos:	Muuritutkimus ky
Tutkimuksen tekijä:	FT Kari Uotila
Kenttätöaika:	helmi-maaliskuu 2014
Rahoittaja:	Koneen säätiö / Saaren kartano
Tutkimushistoria:	Saaren kartano Mynämäellä. Toimittanut Hanna Nurminen 2008.
Alkuperäinen raportti:	Museoviraston arkisto, kopio Turun maakuntamuseo ja tilaaja.
Laajuus:	2s. + liitteet (1 kartta, 1 liitekarttaa ja 3 kuva).

20.3.2014.

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

suovillankatu 3 20780 Kaarina

www.muurututkimus.com

kuotila@muurututkimus.com

Saaren kartanon pihalammen reunakiveyksen kaivuun arkeologinen

valvontatutkimus maaliskuussa 2014.

Vuonna 2014 toteutettiin Saaren kartanon pihalammen pohjoisrannalle valaisinpylväshanke, jossa lammen rannalle sijoitetusta pylväästä heijastetaan runoteos lammen pintaan. Tämän vuoksi pylvään suunniteltu paikka ja sijainti aivan lammen rannassa olivat tärkeitä. Hankkeen toteutuksesta vastasi Saaren kartanon kiinteistöhoitaja Heidi Lapila ja kartanolla toimiva maau-rakoitsija ja kyseessä oli taiteilija Jaakko Niemelän suunnitteleman taideteoksen toteutushanke.

Pylvään perustusta varten poistettiin ensin pintamaa helmikuussa 2014 ja sen jälkeen kaivettiin kaivinkoneella arkeologisessa valvonnassa 13.3. varsinainen perustuskuoppa. Valvonnasta vastasi Muurututkimuksen puolesta FT Kari Uotila. Arkeologinen valvonta toteutettiin dokumentoimalla esiin tulleet rakenteet ja valokuvaamalla ne. Löytöaineiston osalta esiin ei tullut selviä löytökerroksia ja kohteen pintamaa-ainesta ei seulottu.

1. Pihalammen pohjoinen reunarakenne

Pihalammen pohjoisella reunalta poistettiin työn aluksi suurikokoinen kanto ja perustuspaikan kohdalta pintamaakerros. Alueella oli nurmen alla 10-20 cm:n paksuinen savikerros, kuten useissa muissakin osissa puutarhan aluetta. Savikerros peitti tiiviisti alla olleet kivet ja ulottui joka suunnalla tutkimusalueen ulkopuolelle.

Savikerroksen alla oli laaja koko tutkimusalueen (koko n. 3 x 3 m) levyinen kiviladelma, jossa kivien koko vaihteli suurimpien ollessa n. 30-50 x 50-80 cm. Pienempää kiviä rakenteessa oli paikoin kahdessa kerroksessa mutta pääosin rakenne oli yksikerroksinen kiviladelma. Ladelman saattoi ajatella olevan hiukan kaareva ja noudattelevan lammen rannan loivaa törmää, joka on havaittavissa maastossa myös tutkimusalueen ulkopuolella.

Ladelman selvästi tiiviimpi osa oli lähempänä lammen rantaa, mutta harvana rakenne ulottui aina tutkimusalueen pohjoiseen yläreunaan saakka. Ladelma myös jatkui tutkimusalueen länsi- ja itäprofiileihin joten tulkinta laajemmasta lammen rantaan rakennetusta rannan tukirakenteesta vaikuttaa oikealta tulkinnalta.

Kiviladelman paksuus oli n. 20-30 cm ja kivien välissä oli tumma multamaakerros. Ladelman alla maa-aines muuttui luontaiseksi hiekka-silttikerrokseksi. Perustuskaivanto ulottui valvottujen arkeologisten kerrosten (kaikkiaan n. 50-60 cm) alapuolelle n. 170-180 cm:n syvyyteen jossa tuli vastaan hiekka-silttikerrosten alta tasainen kalliopinta.

Sekoittuneesta pintakerroksesta saatiin talteen yksi moderni tasolasin pala ja muilta osin tutkimusalue oli löydötön.

2. Yhteenveto

Pihalammen valaisinpylvään arkeologisessa valvonnassa tuli esiin laaja kiviladelma, jonka voi tulkita olevan osa lammen rantaa kiertävää tukirakennetta, jolla on vahvistettu lammen pohjoista rantaa sen käyttöaikana. Maaston perusteella vastaava ladelma on selvästi nyt havaittua laajempi ja voi kiertää suuren osan lammen rantaa. Arkeologista ajoitusta kiviladelmalle ei saatu mutta historiallisten lähteiden perusteella lampi on ollut pihapiirissä viimeistään 1800-luvulla, ehkä aikaisemmin.

Valotolppa perustettiin perustuskuopan pohjalla olleen kallion päälle ja ainakin rakennustyövaihe pystyttiin toteuttamaan ilman että kuoppaan olisi tullut merkittävässä määrin lammen vettä. Perustuskuopan maakerrosten täyttö ja rakentaminen olivat maanrakennusurakoitsijan tehtäviä.

Kaarinassa 20.3.2014

FT Kari Uotila

Muuritutkimus ky

Kartat ja kuvat.

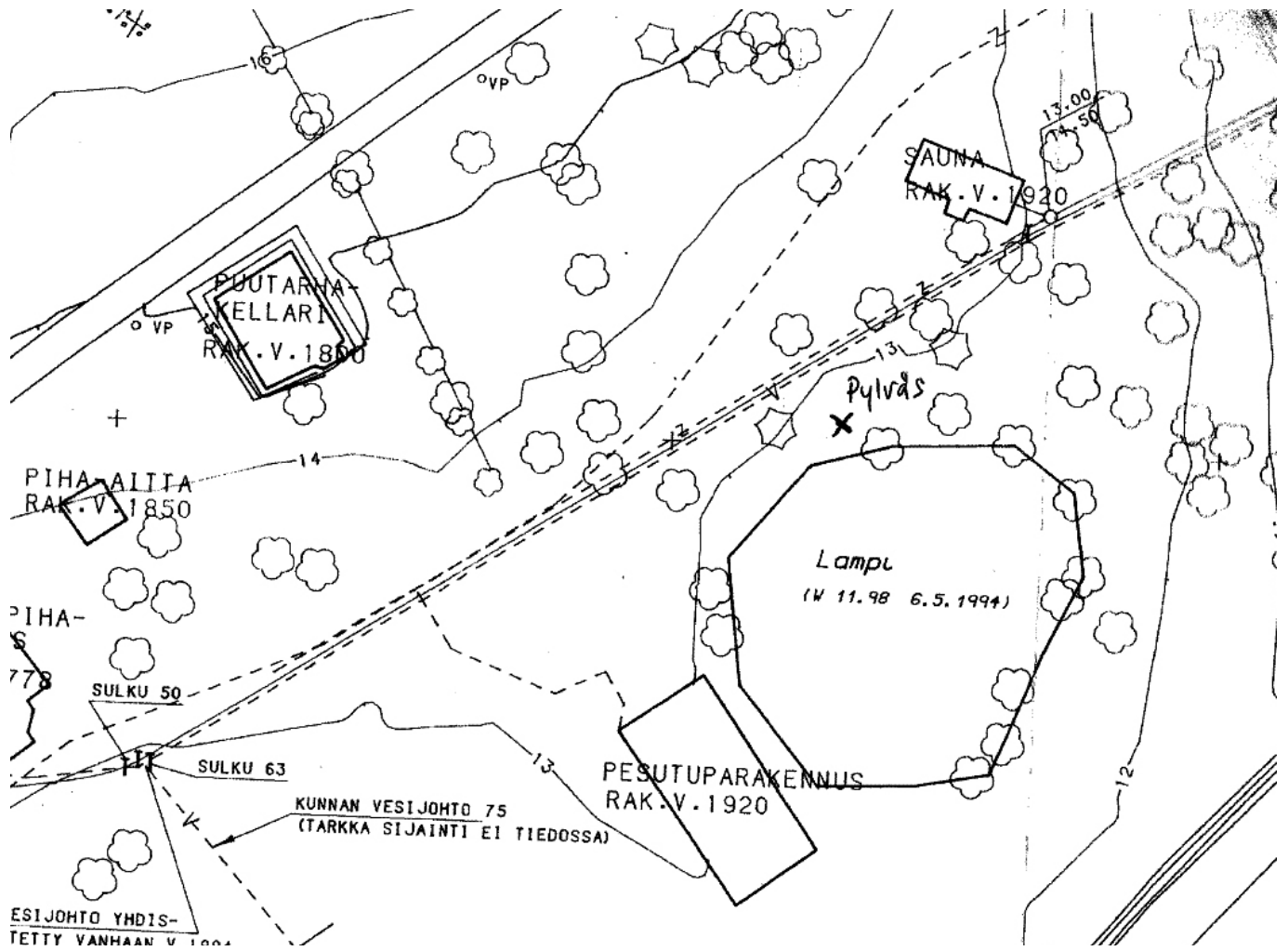
Karttaliite 1. Suunnitelmapiirros lampun sijoituspaikasta lammen rannalle. Saaren kartano / Heidi Lapila 2014.

Kartta 1. Tutkimusalueen yleiskartta, jossa rakenteen taso- ja poikkileikkauskartta. 1:50. KU.

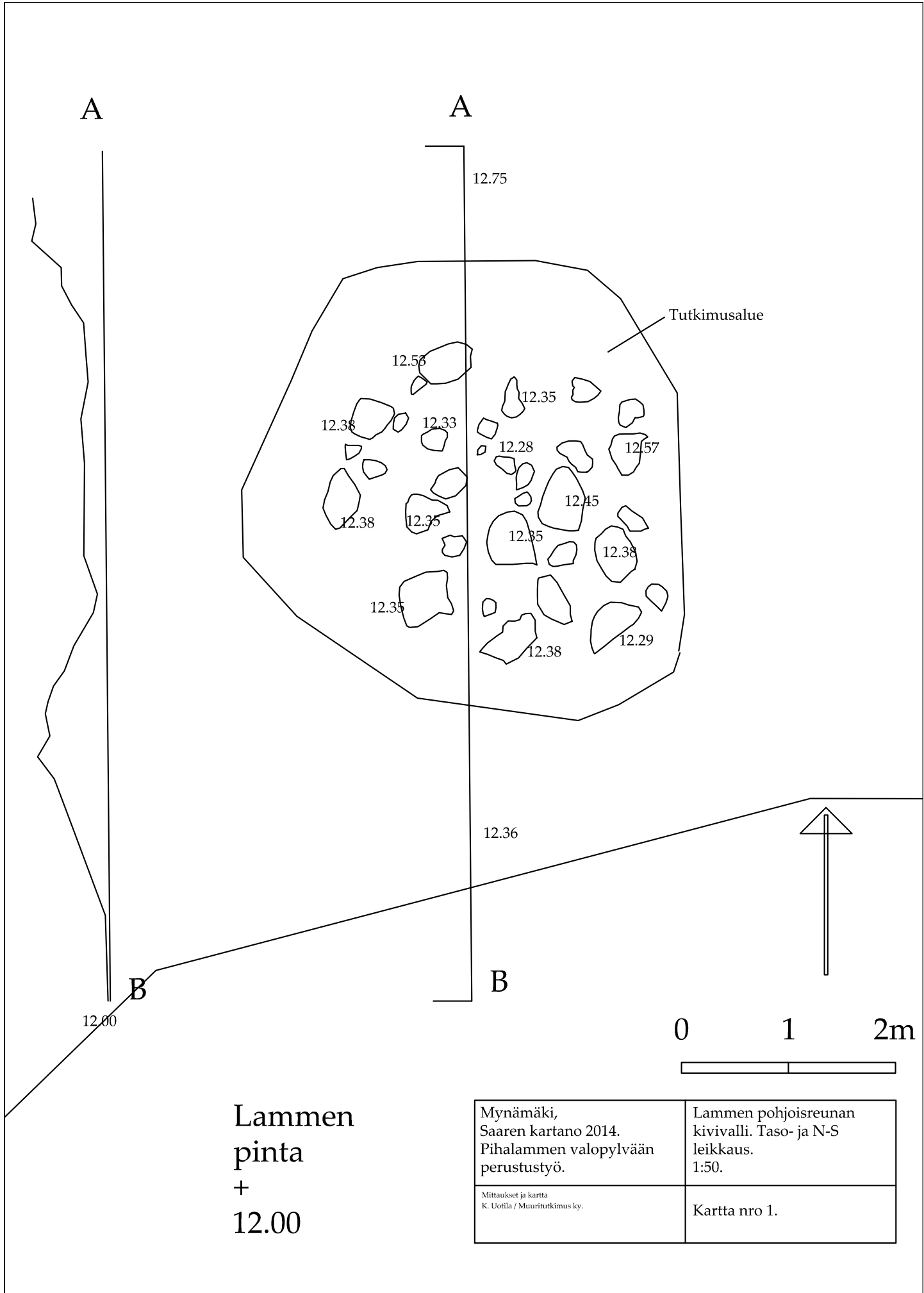
Kuva 1. Yleiskuva kohteesta kiviladelmä esiin kaivettuna. NE. KU 13.3.2014.

Kuva 2. Yleiskuva kiviladelmästä. NE. KU 13.3.2014.

Kuva 3. Perustuskaivanto pohjaan kaivettuna. Pohjalla ohut täyttösepele. NE. KU 13.3.2014.

Karttaliite 1. Suunnitelmapiirros lampun sijoituspaikasta lammen rannalle. Saaren kartano / Heidi Lapila 2014.

A

A

Tutkimusalue

12.75

12.57

12.38

12.33

12.35

12.28

12.57

12.38

12.35

12.45

12.35

12.38

12.35

12.38

12.29

12.36

12.00

B

B

0 1 2m

Lammen
pinta
+
12.00

<p>Mynämäki, Saaren kartano 2014. Pihalammen valopylvään perustustyö.</p>	<p>Lammen pohjoisreunan kivivalli. Taso- ja N-S leikkaus. 1:50.</p>
<p>Mittaukset ja kartta K. Uotila / Muuritutkimus ky.</p>	<p>Kartta nro 1.</p>

Kuva 1. Yleiskuva kohteesta kiviladelmä esiin kaivettuna. NE. KU 13.3.2014.

Kuva 2. Yleiskuva kiviladelmästä. NE. KU 13.3.2014.

Kuva 3. Perustuskaivanto pohjaan kaivettuna. Pohjalla ohut täyttösepeli. NE. KU 13.3.2014.